

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงในการใช้ห้องสมุด วิธีใช้ห้องสมุด ความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อประเภทของหนังสือ วารสาร รวมทั้งหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกและวิชาโทในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงของสถานฝึกหัดครู ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารวิทยาลัยครู ที่จะได้ทำการปรับปรุงห้องสมุด เห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนสังคมศึกษา

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่เรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกและวิชาโท แห่งละ 50 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาคือ จับสลากตามรายชื่อของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก แห่งละ 25 คน และวิชาโทแห่งละ 25 คน ได้นักศึกษาทั้งหมดจำนวน 350 คน แบบสอบถามของนักศึกษาได้รับคืนมาครบ 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการสำรวจห้องสมุดวิทยาลัย และทำการสัมภาษณ์บรรณารักษ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัย

วิธีทางสถิติที่ใช้ในการจัดกระทำข้อมูล คือ หาค่าสถิติโดยใช้การหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 350 คน เป็นชาย 75 คน หญิง 275 คน แยกประเภทตามระดับชั้นเรียน เป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูงปีที่ 1 จำนวน 187 คน

และชั้นปีที่ 2 จำนวน 163 คน ซึ่งเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกและวิชาโทเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์สากล รองลงมาคือวิชาภูมิศาสตร์ และใช้เวลาเรียนวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษาในสัปดาห์หนึ่งประมาณ 7 - 10 ชั่วโมง รองลงมาคือ 3 - 5 ชั่วโมง และใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อ่านหนังสือในห้องสมุดของวิทยาลัย รองลงมาคือฟังวิทยุ

2. เรื่องทั่ว ๆ ไปของห้องสมุดวิทยาลัย และการจัดบริการห้องสมุดวิทยาลัยครูให้แก่นักศึกษา

จากการไปสำรวจและสัมภาษณ์บรรณารักษ์ห้องสมุดพบว่า ลักษณะและที่ตั้งของห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะจัดเป็นห้องโดยเฉพาะ มีบางแห่งจะตั้งอยู่ในอาคารเอกเทศอยู่ระหว่างอาคารเรียนอื่น ๆ ชั้นหนังสือของห้องสมุดเป็นแบบชั้นเปิดทั้งหมด การจัดแยกประเภทหนังสือจัดตามระบบทศนิยมของคีวี่ ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้จัดทำบัตรรายการเสร็จไปแล้วเป็นบางส่วน และบางส่วนกำลังเร่งจัดทำอยู่ เกี่ยวกับหนังสือวารสารและหนังสือพิมพ์ เอกสาร จุลสาร และหนังสืออ้างอิง ผู้บริหารมิได้จัดสรรงบประมาณที่แน่นอนสำหรับห้องสมุดวิทยาลัยครูในปีหนึ่ง ๆ ไว้ บรรณารักษ์เป็นผู้เสนอซื้อหนังสือและอุปกรณ์ โดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้บริหาร หนังสือ วารสารและหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาไทย ส่วนเครื่องมือทางโสตทัศนศึกษานั้น ห้องโสตทัศนศึกษาซึ่งจัดแยกเฉพาะออกไป เป็นผู้รับผิดชอบดูแลรักษา เกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมนั้นห้องสมุดวิทยาลัยได้เปิดบริการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ โดยเปิดบริการประมาณวันละ 11 - 12 ชั่วโมง แต่จะเปิดบริการสำหรับนักศึกษาในภาคกลางวันประมาณวันละ 8 - 9 ชั่วโมง และเปิดบริการสำหรับนักศึกษาภาคค่ำประมาณวันละ 3 - 4 ชั่วโมง โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาขอยืมหนังสือได้ไม่เกินคนละ 1 - 2 เล่มต่อครั้ง แต่มีห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่งให้ยืมได้ถึงคนหนึ่ง 3 เล่มต่อครั้ง ระยะเวลาที่ให้ยืมประมาณ 3 - 7 วัน ส่วนหนังสือของนั้นให้ยืมได้เพียง 1 คืน มีห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่งกำหนดให้ยืมหนังสือของใช้ได้เพียงในห้องสมุดเท่านั้น ไม่ให้นำออกนอกห้องสมุด เนื่องจากจำนวนหนังสือมีน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้ หนังสือที่นิยมมากที่สุดได้แก่หมวดการศึกษา กิจกรรมที่ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดทำก็คือการจัดแสดงนิทรรศการ เป็นบาง

ครั้งข้างคราวเนื่องในวันสำคัญ ๆ การจัดปฐมนิเทศเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดตอนก่อนมีการศึกษา เกี่ยวกับจำนวนบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดนั้น ห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะมีบรรณารักษ์ประมาณ 2 คน มีห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่งมีถึง 5 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประมาณ 2 - 4 คน พร้อมทั้งนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดในเวลาว่างจากการเรียน บรรณารักษ์ได้ทำการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร นอกเหนือไปจากการทำงานในห้องสมุดและในวิทยาลัยครูบางแห่งยังได้ทำการเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอกและวิชาโทสำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของห้องสมุด

ก. สถานที่

1. สถานที่ตั้งของห้องสมุด บรรยากาศและความเงียบสงบ สถานที่อ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ ตำแหน่งของตู้บัตรรายการ และตำแหน่งที่ตั้งของโต๊ะยืมหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าห้องสมุดควรจัดสถานที่ภายในให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและได้สัดส่วนพอเหมาะ เพื่อดึงดูดความสนใจแก่ผู้เข้ามาใช้

2. ขนาดของห้องสมุด อยู่ในระบับน้อย หมายความว่าขนาดของห้องสมุดยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องขยายให้กว้างขวางกว่านี้

ข. ครุภัณฑ์

1. ขนาดและลักษณะของชั้นที่เก็บหนังสือ ที่วางหนังสือพิมพ์รายวัน ลักษณะและขนาดของตู้บัตรรายการที่เหมาะสมกับสภาพห้องสมุดและจำนวนหนังสือ อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าขนาดและลักษณะของชั้นที่เก็บหนังสือ ที่วางหนังสือพิมพ์รายวัน ตู้บัตรรายการควรจัดทำให้อยู่ในสภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกแก่ผู้มาใช้

2. จำนวนโต๊ะและเก้าอี้ จำนวนที่นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร ตู้วารสาร ตู้แผนที่ ตู้เก็บภาพ ตลอดจนตู้นิทรรศการอยู่ในระบับน้อย หมายความว่าควรเพิ่มจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ให้มากขึ้น รวมทั้งจำนวนที่นั่งอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารด้วย ส่วนตู้วารสาร ตู้แผนที่ ตู้เก็บภาพ และตู้นิทรรศการควรจัดทำให้มีลักษณะและขนาดที่พอเหมาะกับสภาพห้องสมุด และควรจัดตั้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อสะดวกในการค้นคว้า

ค. หนังสือ สิ่งตีพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ ที่ใช้ควบคู่ประกอบการเรียนวิชา
สังคมศึกษา

1. หนังสือในแขนงวิชาสังคมศึกษาที่นักศึกษาต้องการ รวมทั้งวารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์รายวัน อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าห้องสมุดควรจัดซื้อ หนังสือในแขนงวิชาสังคมศึกษา วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักศึกษา

2. จำนวนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำนวนหนังสืออ้างอิง หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา หนังสือจอง และอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา เช่น ภาพเคลื่อนไหว แผนที่ ลูกโลก เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย หมายความว่าควรจัดเพิ่มจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หนังสืออ้างอิง หนังสือจองและอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา เพื่อใช้ในการค้นคว้าประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษามากขึ้น

ง. บุคคลากร

1. จำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าห้องสมุดวิทยาลัยครู ควรจัดเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้มากขึ้น

2. ความสะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ มีต่อนักศึกษาในการใช้ห้องสมุด และความร่วมมือของบรรณารักษ์ห้องสมุดในการบริการตอบคำถาม อยู่ในระดับน้อย หมายความว่าเจ้าหน้าที่ควรให้ความสะดวกในการติดต่อ การใช้ห้องสมุด และบริการตอบคำถามแก่นักศึกษามากขึ้น

4. ความรู้เกี่ยวกับวิธีใช้ห้องสมุด

นักศึกษาส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง แต่มีร้อยละ 8.57 ที่ไม่เคยได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดเลย นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการสอนหรือแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องจากอาจารย์บรรณารักษ์ในช่วงโมงการใช้ห้องสมุด รองลงมาได้รับคำแนะนำเมื่อตอนประชุมนักศึกษาตอนต้นปีการศึกษา และมีนักศึกษาร้อยละ 4.00 ที่ไม่ได้รับคำแนะนำในโอกาสใดทั้งสิ้น

เมื่อนักศึกษาต้องการยืมหนังสือในห้องสมุด นักศึกษาส่วนใหญ่จะหยิบหนังสือจากชั้นได้โดยจำเลขหมู่หนังสือได้ด้วยตนเอง รองลงมาใช้วิธีการสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้า

หน้าที่ของสมุด และนักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่าห้องสมุดวิทยาลัยให้ยืมหนังสือ โคน้อยไป ควรให้ยืมหนังสือได้ไม่เกิน 3 เล่ม รองลงมาคือไม่เกิน 2 เล่ม

5. การจัดการบริการของห้องสมุดเกี่ยวกับหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการบริการของห้องสมุดเกี่ยวกับหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ โดยวิธีปิดป้ายประกาศรายชื่อหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ไว้ที่ป้ายประกาศของห้องสมุด รองลงมาได้แก่การแสดงนิทรรศการ และมีนักศึกษาร้อยละ 7.71 มีความเห็นว่าห้องสมุดไม่ได้ทำอย่างใดทั้งสิ้น

6. วิธีการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนสังคมศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยประมาณสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง รองลงมาใช้เป็นประจำทุกวัน และมีนักศึกษาร้อยละ 3.71 ที่ไม่เคยใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเลย นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้าห้องสมุดวิทยาลัยเพราะต้องการค้นคว้าเพื่อทำรายงาน รองลงมาต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมในวิชาที่เรียน และเห็นว่าห้องสมุดนั้นมีหนังสือในวิชาประวัติศาสตร์ สากล ให้ความมากที่สุด รองลงมาเป็นวิชาประวัติศาสตร์ไทย นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ขอยืมหนังสือจากห้องสมุดในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ประมาณ 1 เล่ม รองลงมาประมาณ 2 - 3 เล่ม

7. ประเภทของหนังสือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่นักศึกษาเห็นว่ามียุทธประโยชน์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือประกอบวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นหนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ รองลงมาเป็นหนังสือสารคดี ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์การท่องเที่ยว วารสารภาษาไทยที่นักศึกษารับอ่านเป็นประจำได้แก่หนังสือชัยพฤกษ์ รองลงมาเป็นนุสาร อ.ส.ท. และวิทยาสาร หนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่นักศึกษารับอ่านเป็นประจำได้แก่หนังสือพิมพ์สยามรัฐ รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเคลินิวส์ ส่วนวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศที่นักศึกษารับอ่านมีความสนใจน้อยมาก โดยเฉลี่ยนักศึกษารับอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 1 ฉบับ รองลงมา 2 - 3 ฉบับต่อวัน

8. การทำรายงานประกอบวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษาที่อาจารย์แนะนำให้ นักศึกษาใช้ห้องสมุดวิทยาลัย

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์สากล เป็นวิชาที่อาจารย์
แนะนำให้นักศึกษาทำการค้นคว้าในห้องสมุดประกอบการเรียนมากที่สุด รองลงมาเป็นวิชา
ภูมิศาสตร์ และการทำรายงานโดยคนควาจากห้องสมุดมักทำเป็นแบบศึกษาค้นคว้าร่วมกับ
เพื่อนโดยมีอาจารย์เป็นผู้กำหนดงาน รองลงมาเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมี
อาจารย์เป็นผู้กำหนดงาน การทำรายงานประกอบวิชาสังคมศึกษาที่นักศึกษาส่วนใหญ่ของ
คนควาจากห้องสมุดประมาณเทอมละ 3 - 4 เรื่อง รองลงมาเดือนละ 1 - 2 เรื่อง
แต่นักศึกษาร้อยละ 0.57 ที่ไม่มีการทำรายงานเลย โดยกำหนดระยะเวลาการทำรายงาน
โดยให้ทำ 1 เดือนจึงส่งรายงาน รองลงมาให้ส่งรายงานตอนปลายเทอม การทำรายงาน
นั้นอาจารย์จะแนะนำเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบการค้นคว้าของนักศึกษาส่วนใหญ่โดยให้
คนควาแล้วนำมารายงานหน้าชั้นเรียน รองลงมาให้คนควาและเขียนรายงานส่ง

9. กิจกรรมที่อาจารย์สังคมศึกษาจัดโดยร่วมมือกับบรรณารักษ์

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมที่อาจารย์สังคมศึกษาจัดโดยร่วมมือกับ
บรรณารักษ์เพื่อส่งเสริมการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยจัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญ ๆ
หรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ รองลงมาเป็นการฉายภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป หรือสไลด์ประกอบการ
เรียนวิชาสังคมศึกษา แต่นักศึกษาร้อยละ 11.43 เห็นว่าอาจารย์สังคมศึกษาและบรรณารักษ์
ไม่ได้มีการร่วมมือในการจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น

10. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการศึกษาวิชาสังคมศึกษา จำเป็นต้องมีการ
ค้นคว้าในห้องสมุดมากที่สุด และควรใช้ห้องสมุดเพื่อคนควาประกอบการเรียนสัปดาห์ละ
ประมาณ 1 - 3 ชั่วโมง รองลงมาประมาณสัปดาห์ละ 4 - 6 ชั่วโมง

11. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับหนังสือ วารสาร และการจัดบริการของห้องสมุด

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับหนังสือและวารสาร
นั้น เนื่องจากจำนวนหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์มีจำนวนไม่พอสำหรับนักศึกษาจะใช้
คนควา รองลงมาไม่ทราบว่ามีหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์อะไรบ้างที่จะนำมาใช้
ประกอบการเรียนสังคมศึกษา

ในเรื่องที่เกี่ยวกับบริการ ตอบคำถาม เพื่อช่วยการค้นคว้าที่เจ้าพนักงานห้องสมุด บรรณารักษ์ให้แก่นักศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าใช้ได้ รองลงมาเห็นว่าไม่ให้ความร่วมมือเลย การจัดบริการของห้องสมุดวิทยาลัยนับเป็นบริการที่ควรมีการปรับปรุง รองลงมาเห็นว่าใช้ได้ และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการใช้ห้องสมุดเป็นประโยชน์ต่อการเรียนสังคมศึกษามาก รองลงมาเห็นว่าพอประมาณ แต่มีนักศึกษาร้อยละ 0.57 เห็นว่าการใช้ห้องสมุดไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนสังคมศึกษาเลย นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดวิทยาลัยควรจัดซื้อหนังสือเพิ่มมากที่สุด ในวิชาประวัติศาสตร์สากล รองลงมาได้แก่วิชาภูมิศาสตร์

12. ผลจากการค้นคว้าจากห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหลังจากที่ทำรายงานส่งแล้ว อาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษามักจะตรวจรายงานแล้วไม่ส่งคืน รองลงมามักจะตรวจแล้วให้นักศึกษามารายงานหน้าชั้นเรียน

เกี่ยวกับข้อสอบวิชาสังคมศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัยและอัตนัยปนกัน รองลงมาเป็นแบบอัตนัยแต่เพียงอย่างเดียว คำถามที่ใช้ในข้อสอบมักจะเป็นคำถามที่ต้องการ เนื้อหาที่เรียนและความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ รองลงมาเป็นคำถามที่ต้องการ เนื้อหาที่สอนและจากรายงานที่นักศึกษาทำส่ง ส่วนการประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประเมินผลจากคะแนนการสอบ การทำรายงาน ความประพฤติ รวมทั้งกิจกรรมที่ทำร่วมกัน รองลงมาเป็นการประเมินผลจากคะแนนการสอบและคะแนนความประพฤติ กิจกรรมและความร่วมมือในการทำงาน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้ที่มีความสามารถในการเรียนสังคมศึกษาได้ก็ควรเป็นบุคคลที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้ รองลงมาเห็นว่าควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ นอกเหนือจากวิชาที่เรียน

เกี่ยวกับประโยชน์จากการค้นคว้าในห้องสมุดของนักศึกษาในฐานะที่จะไปเป็นครูในอนาคตนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามากที่สุด รองลงมาพอประมาณ แต่มีนักศึกษาร้อยละ 0.29 มีความเห็นว่าไม่มีเลย

13. ข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการปรับปรุงห้องสมุด เพื่อประโยชน์ในการเรียน
สังคมศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ห้องสมุดวิทยาลัยควรทำการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ สถานที่ควรขยายให้กว้างขวาง ครุภัณฑ์ควรมีการเพิ่มจำนวนโต๊ะเก้าอี้ให้มากขึ้น อุปกรณ์สิ่งตีพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ ควรเพิ่มจำนวนหนังสือและวารสาร รวมทั้งหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ส่วนบริการของห้องสมุดควรมีเจ้าหน้าที่ บรรณารักษ์ที่มีความรู้ความสามารถจริง ๆ เพื่อช่วยเหลือให้การค้นคว้าของนักศึกษา จัดขยายระยะเวลาการยืมหนังสือให้ยาวขึ้น และให้ความสะดวกในคานต่าง ๆ ที่เป็นงานของห้องสมุดแก่นักศึกษา เพื่อให้การใช้ห้องสมุดในการเรียนของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการฝึกหัดครู

1. สนับสนุนให้วิทยาลัยครูทุกแห่งมีห้องสมุดมาตรฐานโดยทำการศึกษาละเอียดถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดวิทยาลัยครู เพื่อให้บรรลุผลของการศึกษาที่ได้วางไว้

2. สนับสนุนในคานงบประมาณ เกี่ยวกับการจัดหาและดูแลรักษาครุภัณฑ์ หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งจำนวนบุคคลากร ให้มีจำนวนเพียงพอได้มาตรฐานส่วนกับจำนวนนักศึกษาและครูในสถาบันฝึกหัดครู เพื่อทำหน้าที่บริการแก่อาจารย์และนักศึกษาได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

3. ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่อาจารย์บรรณารักษ์ โดยจัดส่งศึกษานิเทศก์ห้องสมุด สังกัดกรมการฝึกหัดครูมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุด เพื่อให้สนองความต้องการ ความสนใจและความสามารถของบุคคลแต่ละกลุ่มแต่ละชั้น แนะนำหนังสือและวัสดุที่ออกใหม่ที่เหมาะสมกับหลักสูตร และดูแลการจัดเตรียมหนังสือห้องสมุดให้อยู่ในระบบเดียวกันทุกวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารจะต้องนึกเสมอว่าห้องสมุดเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง เท่ากับห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์และห้องเรียน

2. เกี่ยวกับการจัดหาหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ของห้องสมุด ควรให้ความร่วมมือในค่านงบประมาณ เพื่อให้เพียงพอที่จะใช้จ่ายทั้งในการเริ่มต้นและการดำเนินงานต่อไป โดยให้มีหนังสือเพิ่มขึ้น รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้ความสะดวกในการปฏิบัติงานและการให้บริการ

3. จัดหาบรรณารักษ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และหาผู้ช่วยงานให้แก่บรรณารักษ์เมื่อมีความจำเป็น และควรเปิดโอกาสให้บรรณารักษ์ได้มีเวลาทำงานในห้องสมุดอย่างเต็มที่

4. ควรดูแลเอาใจใส่ความก้าวหน้าเกี่ยวกับอาชีพให้แก่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด โดยส่งเสริมให้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น จัดส่งบรรณารักษ์เข้าประชุมอบรมแล้วแต่โอกาสและความเหมาะสม

5. ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา และสายวิชาอื่น ๆ เข้าร่วมพิจารณาในการจัดซื้อหนังสือร่วมกับบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครู เพื่อจะได้ซื้อหนังสือที่ตรงกับหลักสูตร และวิชาที่เปิดสอนในปีนั้น ๆ

6. ควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัย ในการจัดประชุมครู เพื่อเสนอผลงาน ปัญหา และขอเสนอแนะในการจัดดำเนินงานห้องสมุดตลอดปีการศึกษาอย่างน้อยปีละครั้ง

7. ขอความร่วมมือจากกรมการฝึกหัดครู ให้จัดส่งศึกษานิเทศก์ห้องสมุด สังกัดหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู มาให้การชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษารวมถึงวิธีปรับปรุงการให้บริการของห้องสมุด ให้การแนะแนวทางวิชาชีพแก่บรรณารักษ์เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

8. จัดอาจารย์บรรณารักษ์ในการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องแก่นักศึกษา เพื่อประชุมหรือปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ตอนต้นปีการศึกษา

ขอเสนอแนะสำหรับอาจารย์

1. จัดให้นักศึกษารวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะต้องเรียน เพื่อนำมารายงานหน้าชั้น และแนะนำให้อ่านหนังสือต่าง ๆ

2. อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จะต้องรู้จักห้องสมุดและหนังสือในห้องสมุดเป็นอย่างดี ก่อนที่จะให้นักศึกษาอ่านหนังสือเพื่อหาคำตอบในการทำรายงาน อาจารย์ต้องรู้แหล่งที่มาของคำตอบด้วย

3. ดูแลคัดเตือนให้นักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุดในการยืมหนังสือ คืนหนังสือตามเวลาที่กำหนด และระวางหนังสือมิให้ชำรุดสูญหายไป

4. จัดหารายชื่อหนังสือที่ต้องการในการเรียนการสอนให้แก่บรรณารักษ์ โดยแจ้งให้บรรณารักษ์ทราบถึงกิจกรรมที่ห้องเรียนจะจัดขึ้น บรรณารักษ์จะได้จัดเตรียมหาหนังสือและวัสดุที่สนวนวัสดุไปตามความต้องการ

5. ก่อนที่จะให้นักศึกษาทำรายงาน อาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษาควรทำการสำรวจรายชื่อหนังสือ และวารสาร ขอความร่วมมือให้ห้องสมุด จัดทำบรรณานุกรมแจกให้แก่นักศึกษา เพื่อสะดวกในการทำรายงานและการค้นคว้าประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา หรืออาจขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์เพื่อจัดทำเป็นหนังสือของให้แก่ศึกษาไว้วงหน้า เพื่อให้นักศึกษาทุกคนจะได้ใช้หนังสือ วารสาร ในการค้นคว้าได้ทั่วถึงกันทุกคน

6. สนับสนุนให้นักศึกษาได้อ่านหนังสือ เพื่อความเข้าใจตนเองให้ดีขึ้น โดยแสดงความสนใจในห้องสมุด และประโยชน์ของห้องสมุด ในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เช่น จัดชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมห้องสมุด เป็นต้น โดยมีอาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษาร่วมกับอาจารย์บรรณารักษ์

7. ร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครู ในการจัดกิจกรรมและนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญ ๆ หรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ ๆ จัดรายการแนะนำหนังสือหรือวิจารณ์หนังสือ เพื่อชักชวนหรือส่งเสริมการอ่าน จัดการอภิปราย จัดฉายภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป หรือสไลด์ประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา หรือการจัดการแข่งขันตอบปัญหาด้วยการค้นคว้าหาคำตอบจากห้องสมุด เป็นต้น

8. ในการทำรายงาน อาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษาควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำรายงานให้นักศึกษาทราบ พร้อมทั้งบอกวิธีทำรายงานที่ถูกต้องแก่นักศึกษา เมื่อตรวจแล้วควรให้คะแนน แล้วนำรายงานนั้นมาอ่านชี้แจงให้ฟัง หรือให้นักศึกษานำมารายงานหน้าชั้น หรือนำรายงานที่ตีเค้นคิดไว้ที่ป้ายประกาศนียบัตรห้องสมุด หรือหน้าห้องสังคมศึกษา

9. ในการออกข้อสอบ อาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษาไม่ควรถามเนื้อหาที่เรียนในวิชาสังคมศึกษาเท่านั้น ควรถามเนื้อหาที่เรียนและความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ ความรู้ทั่วไป

เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และจากรายงานที่นักศึกษาทำส่ง และในการประเมินผลควร
ประเมินผลจากคะแนนสอบ คะแนนความประพฤติ กิจกรรม และการทำรายงานด้วย เพื่อ
ให้นักศึกษาได้สนใจที่จะศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าเพิ่มเติมในวิชาที่เรียนอยู่เสมอ

10. อาจารย์ควรใช้วิธีสอนหลายแบบ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาได้อ่านหนังสือ และ
ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น การสอนแบบอภิปราย แบบ Inquiry
Method แบบ Questioning Method หรือแบบ Problem Solving Method เพื่อ
ให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าจากการอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่านและสามารถเรียนรู้ด้วย
ตนเอง ฉะนั้น การสอนโดยใช้วิธีสอนหลายแบบจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยได้

ขอเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์

1. ควรจัดสถานที่ให้มีความสะดวกสบายแก่การใช้ ที่อ่านหนังสือสะดวกสบายและ
พอเพียง ไม่มีเสียงรบกวนสมาธิในการอ่าน

2. บรรณารักษ์ควรเป็นบุคคลที่มีความเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และพร้อมอยู่
เสมอที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาติดต่อด้วยความสุภาพและอย่างเต็มใจ มีเวลาทำงาน
ในห้องสมุดอย่างเต็มที่

3. การจัดเตรียมหนังสือและวัสดุทัศนวัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุด ควรจัดให้เป็นไป
ตามแนวของหลักสูตรในวิชาต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา
โดยจัดทำรายชื่อในวิชาหนึ่ง ๆ มีหนังสืออะไรบ้างที่จะช่วยในการเรียน การสอนได้ และ
ควรจัดทำบัตรรายการอย่างรีบเร่ง เพื่อให้นักศึกษาได้ยืมใช้ในการค้นคว้าอย่างรวดเร็ว

4. ควรติดตามดูความสนใจในการอ่านหนังสือของนักศึกษาแต่ละคนอย่างใกล้ชิด
และให้คำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือที่นักศึกษาควรเลือกอ่าน บรรณารักษ์ห้องสมุดอาจทำได้
โดยเก็บรวบรวมสถิติประเภทของหนังสือที่มีผู้ยืม เพื่อช่วยในการพิจารณาเลือกซื้อหนังสือ
สำหรับห้องสมุด

5. ควรติดตามการสอนและกิจกรรมในห้องเรียนอย่างใกล้ชิด โดยการไต่ถาม
จากครูผู้สอน เพื่อจะไต่ถามความต้องการความช่วยเหลือ เพื่อบรรณารักษ์จะได้จัดความ
ช่วยเหลือทางคานอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันตามที่ห้องเรียนต้องการ

6. จัดนิทรรศการหนังสือในห้องสมุด ให้สอดคล้องกับบทเรียนที่สอนอยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่ง เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบและยืมหนังสือเหล่านั้นไปอ่าน หรืออาจจัดนิทรรศการรายชื่อหนังสือ ใบหุ้มปกหนังสือและรูปภาพไว้ตามป้ายประกาศของห้องเรียน และในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา ห้องสมุดอาจจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาได้ โดยการจัดทำป้ายประกาศวิชาสังคมศึกษาขึ้น และให้นักศึกษานหาข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ของโลกของประเทศ ปักไว้ให้นักศึกษาได้อ่านเป็นประจำ

7. จัดทำรายชื่อหนังสือ เช่น หนังสือช่วยการสอนของอาจารย์แต่ละสายวิชา เสนอแนะหนังสือที่ห้องสมุดได้รับ เสนอหนังสือที่น่าสนใจ โดยทำรายชื่อปักไว้ที่ป้ายประกาศในห้องสมุด เพื่อให้เห็นโดยทั่วถึงหรือส่งไปยังครูแต่ละคน

8. ควรจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าให้นักศึกษา เช่น การตอบคำถามจัดทำครรชนีสำหรับคนเร่องเป็นต้น

9. จัดกิจกรรมห้องสมุดสำหรับนักศึกษา เช่น จัดชุมนุมห้องสมุด การอภิปรายเรื่องหนังสือ การทำบรรณนิทัศน์ การหาปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ เป็นต้น เพื่อเป็นการฝึกให้นักศึกษาให้เป็นผู้มีสมรรถภาพในการใช้หนังสือและห้องสมุด ทั้งในด้านการหาความเพลิดเพลินจากการอ่านและการศึกษาค้นคว้า

10. เกี่ยวกับบริการการให้ยืมหนังสือควรมีระเบียบการที่รัดกุม เพื่อประโยชน์ในการใช้หนังสือของนักศึกษาให้ใช้ได้ทั่วถึง และให้เหมาะสมกับจำนวนหนังสือ ซึ่งรวมทั้งการจัดเตรียมหนังสือจองด้วย

11. การเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามาทำงานในห้องสมุดนั้น ควรจะเลือกนักศึกษาที่มีความสนใจ เรียนดี ละเอียคปราณีตและสนใจในห้องสมุด ซึ่งมีเวลาว่างพอที่จะช่วยงานในห้องสมุดได้ตามสมควร ตามกำหนดงานที่บรรณารักษ์จะมอบหมายให้

12. ขอให้ผู้บริหารช่วยจัดให้มีการประชุมครู เพื่อพูดถึงเรื่องห้องสมุดและบริการของห้องสมุดอย่างน้อยปีละครั้ง

13. ควรจัดอบรม สอน หรือแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต่องให้แก่ นักศึกษาในการประชุมนักศึกษาตอนต้นปีการศึกษา ประมุขนิเทศนักศึกษาใหม่ตอนต้นปีการศึกษา ในชั่วโมง

การใช้ห้องสมุด หรือศึกษาคำแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดไว้ที่ป้ายประกาศห้องสมุด

ขอเสนอแนะสำหรับนักศึกษา

1. นักศึกษาจะต้องเข้าใจและพยายามรักษาระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด เช่น เวลาทำการ สิทธิในการยืมหนังสือ และประเภทของหนังสือที่ขอยืมได้ และที่ห้องใช้อ่านในห้องสมุด รวมถึงการรักษาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย
2. นักศึกษาจะต้องเข้าใจว่า ห้องสมุดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเรียนสังคมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูง เพราะห้องสมุดเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการของวิชาสังคมศึกษา
3. ควรนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และจากการประชุม นักศึกษาตอนตนมีการศึกษามาใช้ ให้เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษามากยิ่งขึ้น
4. ควรให้ความร่วมมือกับห้องสมุดทั้งในด้านบริการและกิจกรรมของห้องสมุด เช่น การช่วยงานห้องสมุดในเวลาว่าง การเป็นสมาชิกของชุมนุมห้องสมุด การจัดนิทรรศการต่าง ๆ ที่ชุมนุมสังคมศึกษาร่วมกับชุมนุมห้องสมุด การจัดอภิปรายและโต้วาที กิจการจัดทำบรรณทัศน์ การวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น
5. ควรติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุดอยู่เป็นประจำ เพื่อจะได้ทราบว่า มีหนังสือ วัสดุอุปกรณ์อะไรบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาให้สูงขึ้น
6. การอ่านหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ หรือการติดตามข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันนั้น นักศึกษาควรจะได้มีการจับบันทึกย่อ ๆ หรือเก็บใจความสำคัญที่มีส่วนสัมพันธ์ต่อการเรียนสังคมศึกษาของนักศึกษา เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด ความคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางและมีเหตุผล
7. อาจร่วมมือกับห้องสมุดในการจัดหาหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งตีพิมพ์ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์และต่อนักศึกษา โดยนำมามอบให้เป็นสมบัติของห้องสมุด

เพื่อนำมาเผยแพร่และให้บริการแก่ผู้ที่มีความสนใจ

8. นักศึกษาควรเข้าใจวิธีการทำรายงานที่ถูกต้องจากอาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษารวมทั้งวิธีการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรม เพื่อเป็นการฝึกนิสัยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ต่อผลงานของผู้อื่น และรวบรวมความคิดเห็นเป็นของตนเองขึ้น เพื่อประโยชน์ของตัวนักศึกษาที่จะไปเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษาในอนาคต

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรจะได้มีการศึกษาการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนสังคมศึกษาของนักศึกษาในส่วนภูมิภาค หรือทำการศึกษาคั้งการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู และในระดับอื่น ๆ ด้วย
2. ควรทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการอ่านหนังสือในห้องสมุด ซึ่งอาจารย์สังคมศึกษาและบรรณารักษ์จัดให้แก่ นักศึกษาในวิทยาลัยครู และในระดับการศึกษาอื่น ๆ
3. ทำการศึกษาเรื่องการจัดบริการพิเศษทางห้องสมุด รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาในระดับต่าง ๆ
4. ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนหรือนักศึกษาในการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับต่าง ๆ